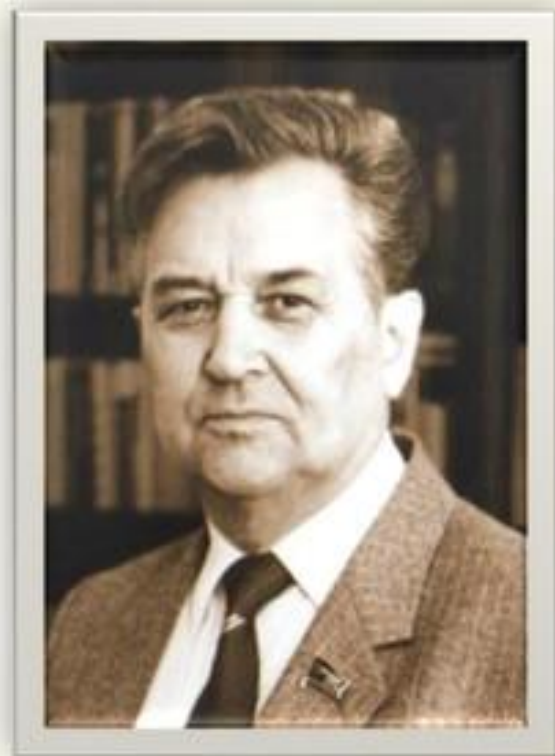

*Наукова бібліотека імені М.Максимовича
КНУ імені Тараса Шевченка*

«Зодчий душі людської...»

*Олесь
Терентійович
Гончар
(1918 – 1995)*

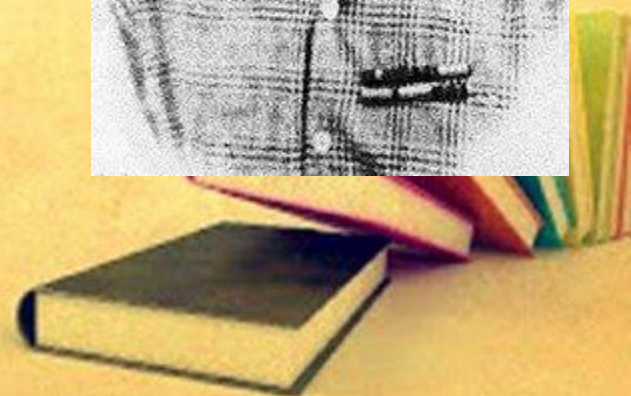
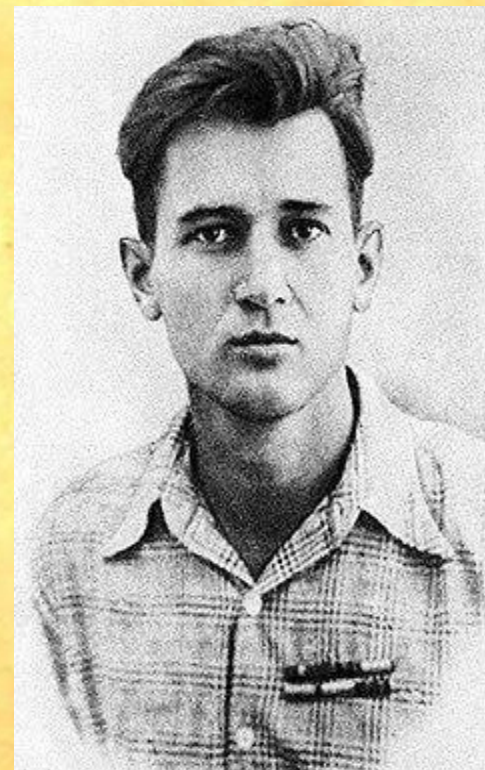

Гончар Олесь (Олександр) Терентійович (ім'я при народженні — *Біличенко Олександр Терентійович*; 3 квітня 1918, Ломівка, Катеринославська губернія, УНР, нині Дніпропетровська область, Україна — 14 липня 1995, Київ, Україна) — український та радянський письменник, прозаїк, літературний критик, політик, громадський діяч. перший лауреат республіканської премії ім.

Шевченка (1962), голова Співки письменників України (1959—1971), академік НАН України (1978). Герой України (2005, посмертно).

Народився 1918 року в селі Ломівка неподалік Катеринослава (нині у межах Дніпра) у родині Терентія Сидоровича (1890—1941) та Тетяни Гаврилівни (1893—1920) Біличенків.

Після смерті матері, коли хлопцеві було 3 роки, з Ломівки його забрали на виховання дід і бабуся в слободу Суху Полтавської області. Бабуся замінила майбутньому письменникові матір.

Олександр Біличенко 1927 року при вступі до школи був записаний як Олесь Гончар (дівоче прізвище матері, прізвище бабусі та дідуса по матері; ім'я Олесь з'явилося, бо в класі вже був інший Сашко, тому, щоб розрізняти учнів, хлопця записали як Олесь). Також хлопцеві виписали в сільській раді нове свідоцтво про народження, згідно з яким він начебто народився в Сухій. Відтоді все життя Олесь Гончар вказував у автобіографіях, анкетах і відомостях для довідників як своє місце народження саме село Суху. Вже в наш час вдова Олесея Гончара Валентина розповіла про це, а також про справжнє місце народження. Як підтвердження, було знайдено запис у метричній книзі Покровської церкви Ломівки про те, що письменник народився саме у Ломівці.

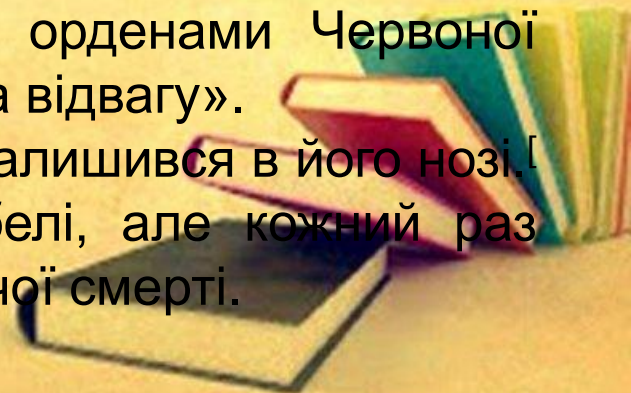
*Хата-музей Гончара в селі
Суха Кобеляцького району
Полтавської області*

Тридцять років у житті Гончара — період формування його як митця. До вступу до Харківського університету (1938) він навчався в Українському книжково-газетному технікумі (1933-37), де в той час викладав Шевельов, який пізніше згадував його як свого найдібнішого учня; працював у районній (на Полтавщині) та обласній комсомольській газеті в Харкові і дедалі впевненіше пробував свої творчі сили як письменник.

У вересні 1938 року вступив на філологічний факультет Харківського університету.

У червні 1941 р. Олесь Гончар у складі студентського батальйону пішов добровольцем на фронт. Про долю цього батальйону письменник написав у романі «Людина і зброя», за який став лауреатом республіканської премії ім. Шевченка. Влітку 1942 року потрапив у полон, звідки втік 1943-го і продовжував воювати в Червоній армії. Війну закінчив старшим сержантом на посаді старшини мінометної батареї. Нагороджений орденами Червоної зірки, Слави 3-го ступеня, трьома медалями «За відвагу». Був тричі поранений. Один з осколків снаряду залишився в його нозі. Неодноразово знаходився під загрозою загибелі, але кожний раз йому вдавалося врятуватися від майже неминучої смерті.

У жовтні 1990 року, О.Гончар на знак солідарності з голодуючими студентами (серед них була і його внучка Леся), задовго до Серпневого путчу у Москві, написав заяву про вихід з КПРС.

Був одним з тих, хто долучився до створення Народного Руху України. Помер 14 липня 1995 року. Похований на Байковому цвинтарі (ділянка № 7).

Пам'ятник Олесю Гончару відкритий 29 травня 2001 на розі вулиць Михайла Коцюбинського та В'ячеслава Липинського біля входу в парк ім. О. Гончара. Неподалік від цього місця, письменник жив і працював у квартирі 65 в письменницькому будинку «Роліт» (вул. Богдана Хмельницького, 68).

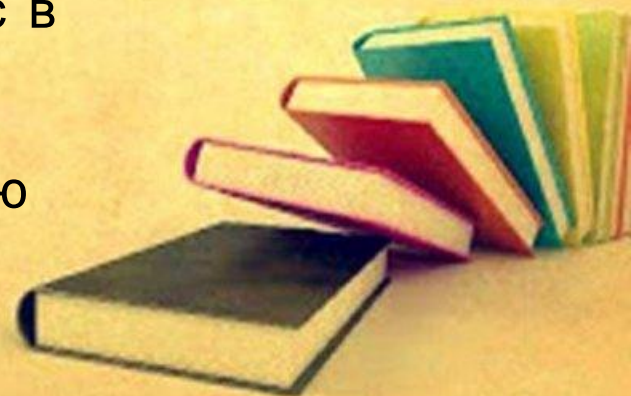
Українська мова, культура, духовність, любов до рідної землі є стрижнем творчості Гончара.

Після публікації у 2008 році "Щоденників" стало відомо, з яким боєм ставився письменник до намагання Москви знищити все українське. Відомий його вислів :

Яка дика епоха! — з гіркотою писав О. Гончар у своєму Щоденнику. — З якою сатанинською силою нищилася Україна! За трагізмом долі ми народ унікальний. Найбільші генії нації — Шевченко, Гоголь, Сковорода — все життя були безпритульними. Шевченків "Заповіт" написано в Переяславі в домі Козачковського, Гоголь помер у чужому домі, так само бездомним пішов із життя й Сковорода... Але сталінщина своїми жахіттями, державним садизмом перевершила все. Геноцид винищив найдіяльніші, найздібніші сили народу. За які ж гріхи нам випала така доля?

Росію погубить ненависть, яку вона розпалює в собі, — ненависть до України...

У 2005 році Президент України присвоїв Олесю Гончару звання Герой України (помертно).

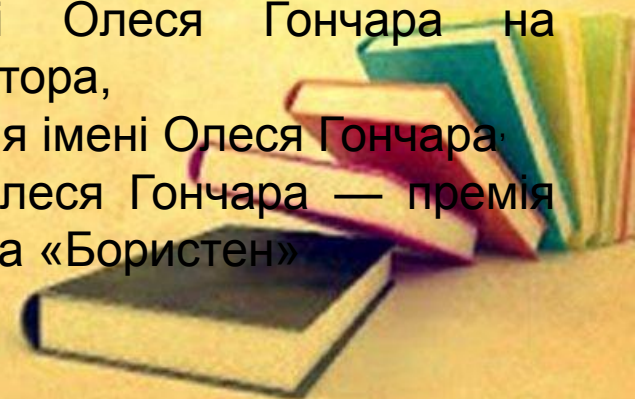

Вишита сорочка з нагородами і польова сумка Олесея Гончара, 1940-ві.
Національний музей історії України у Другій світовій війні, Київ

Український інститут національної пам'яті в рамках відзначення 83-х роковин Голодомору в Україні у листопаді 2016 року вніс його ім'я до проєкту «Незламні», як відзначення на державному рівні 15 видатних людей, що пройшли через страшні 1932—1933 роки та змогли реалізувати себе.

Засновано чотири державні академічні стипендії імені Олесея Гончара: у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка — дві, у Дніпровському державному університеті — одна, в Харківському національному університеті — одна.

Засновані премії імені Олесея Гончара:
Міжнародна недержавна україно-німецька літературна премія імені Олесея Гончара на найкращий твір молодого автора,
Державна літературна премія імені Олесея Гончара.
Літературна премія імені Олесея Гончара — премія Всеукраїнського щомісячника «Бористен»

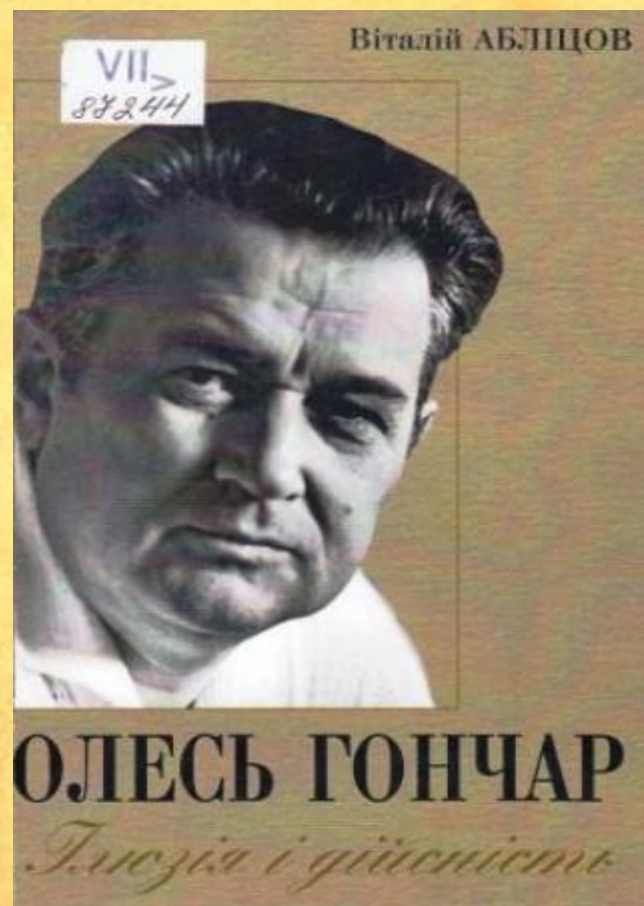

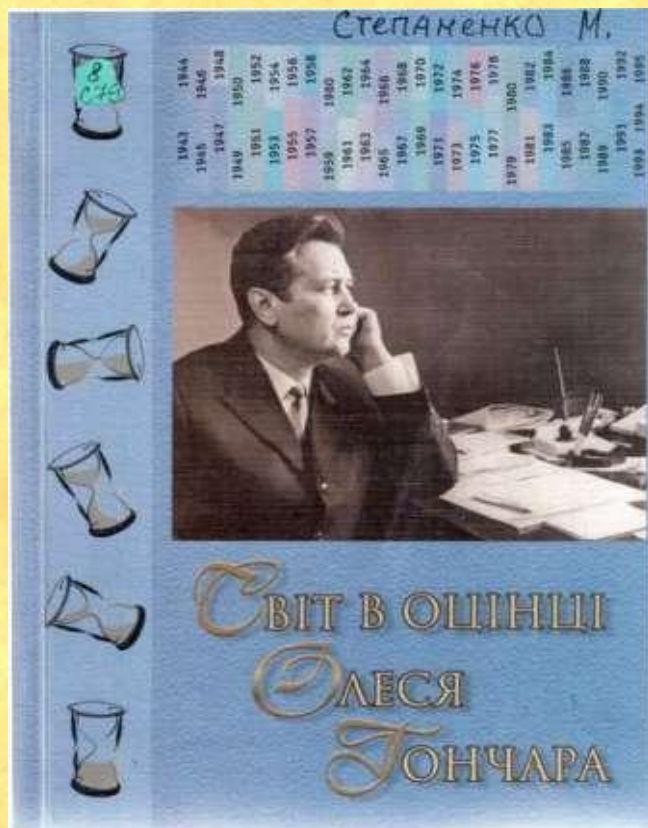
Гончар, Олесь.

"Берегти світло в душі..." : про віру та сім'ю : із щоденникових записів / О. Гончар ; Олесь Гончар ; [упоряд., підгот. текстів, іл. матеріалу Л.О. Гончар]. - Київ : Веселка, 2011. - 222, [2] с. : іл. - На авантит. екслібрис Дмитра Міщенка.

Абліцов, Віталій Григорович.

Олесь Гончар : ілюзія і дійсність / В. Г. Абліцов ; Віталій Абліцов. - Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2018. - 307, [1] с. : іл.

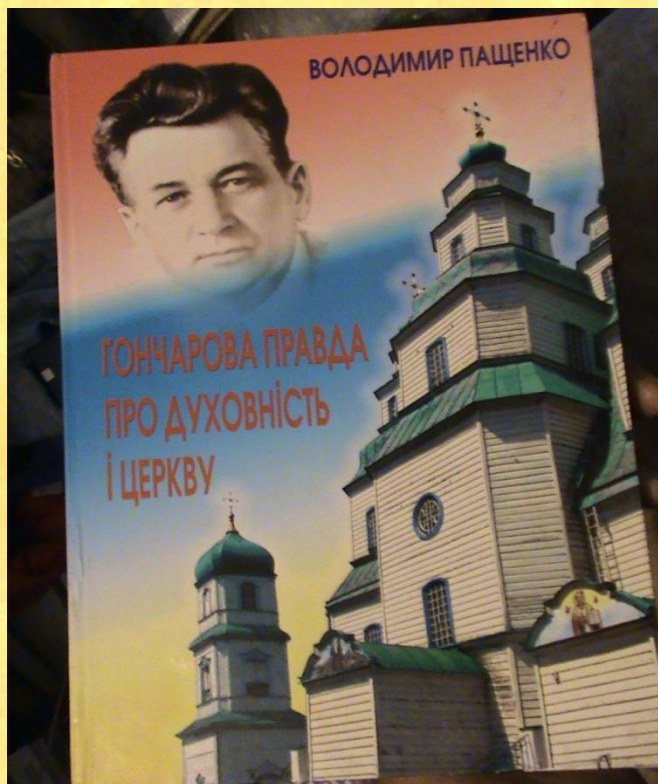
Степаненко, Микола Іванович.

Світ в оцінці Олесь Гончара : аксіосфера щоденникового дискурсу письменника / М. І. Степаненко ; Микола Степаненко. - Полтава : Шевченко Р.В., 2012. - 283, [1] с. : фотоіл. - Бібліогр.: с. 241.

Степаненко, Микола Іванович.

Літературний простір "Щоденників" Олесь Гончара : монографія / М. Степаненко ; Микола Степаненко. - Полтава : АСМІ, 2010. - 528 с.

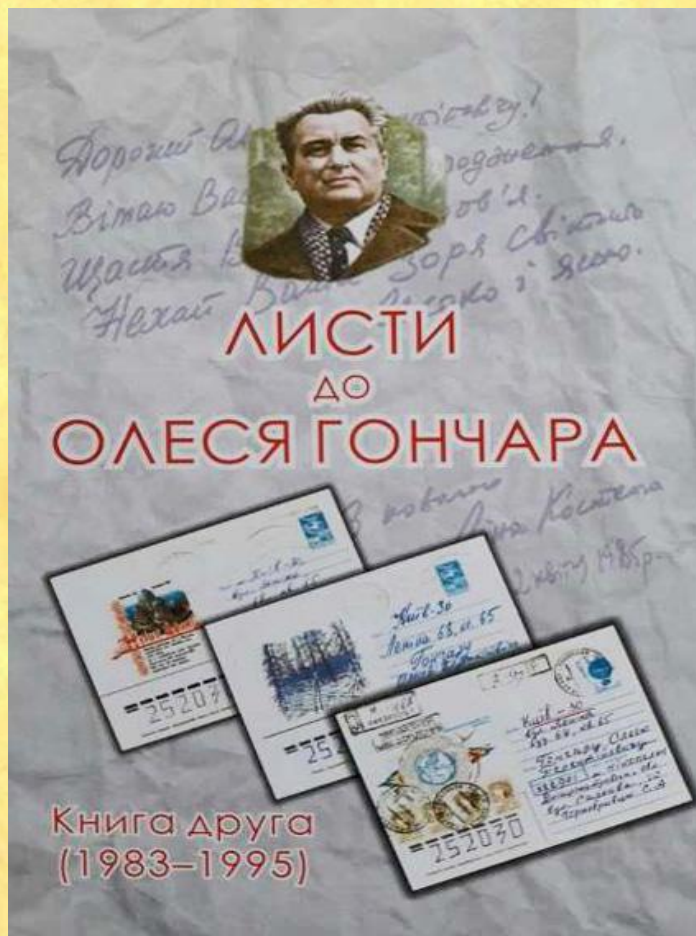
Пащенко, Володимир.

Гончарова правда про духовність і церкву
/ В. Пащенко ; Володимир Пащенко. -
Полтава : АСМІ, 2006. - 360с.

Гоян, Ярема Петрович.

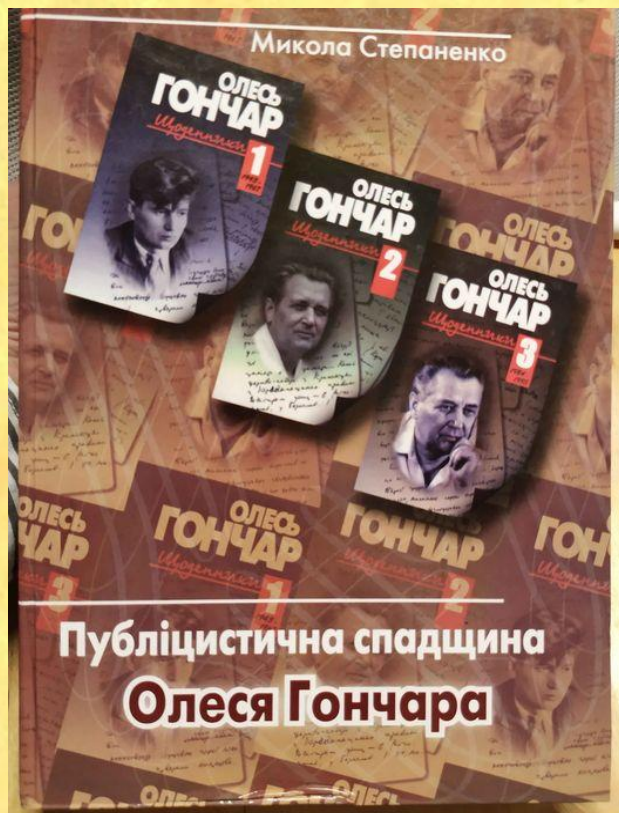
Собор української душі : літ. портрет Олеса
Гончара / Я. П. Гоян ; Ярема Гоян. - Київ : Веселка,
2003. - 61, [3] с. : іл. - (Урок літератури). - Сер. засн.
2003 р. - На тит. арк. екслібрис Дмитра Міщенка.

Листи до Олеся Гончара : у 2 кн. Кн. 2 : (1983-1995) / [упоряд., передм., прим., комент. М.І. Степаненко]. - Київ : Сакцент Плюс, 2016. - 735, [1] с. : портр. - Імен. покажчик: с. 573-734. - Бібліогр.: с. 572.

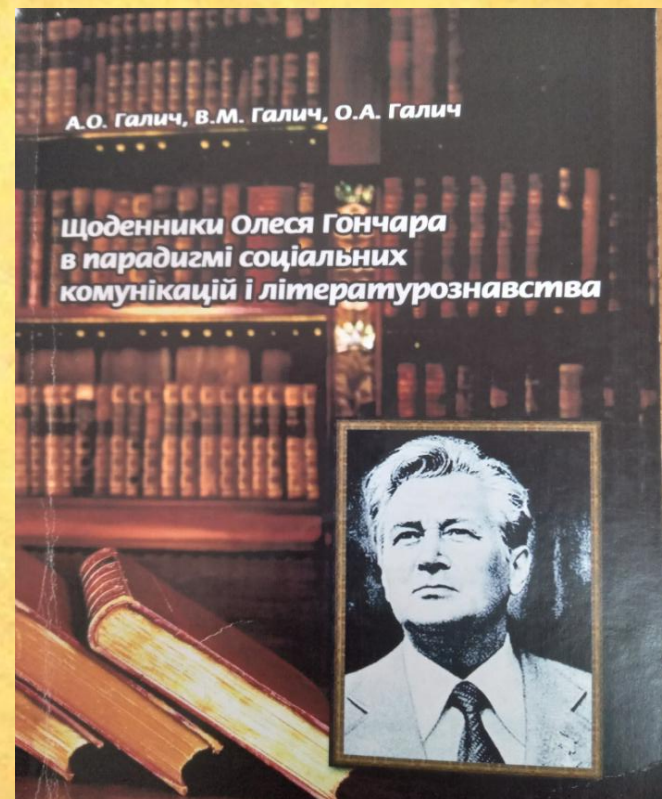
Гончар, Валентина Данилівна.
"Я повен любові..." : (спомини про Олеся Гончара) / В. Д. Гончар ; Валентина Гончар. - Київ : Сакцент плюс, 2008. - 447, [1] с. : іл.

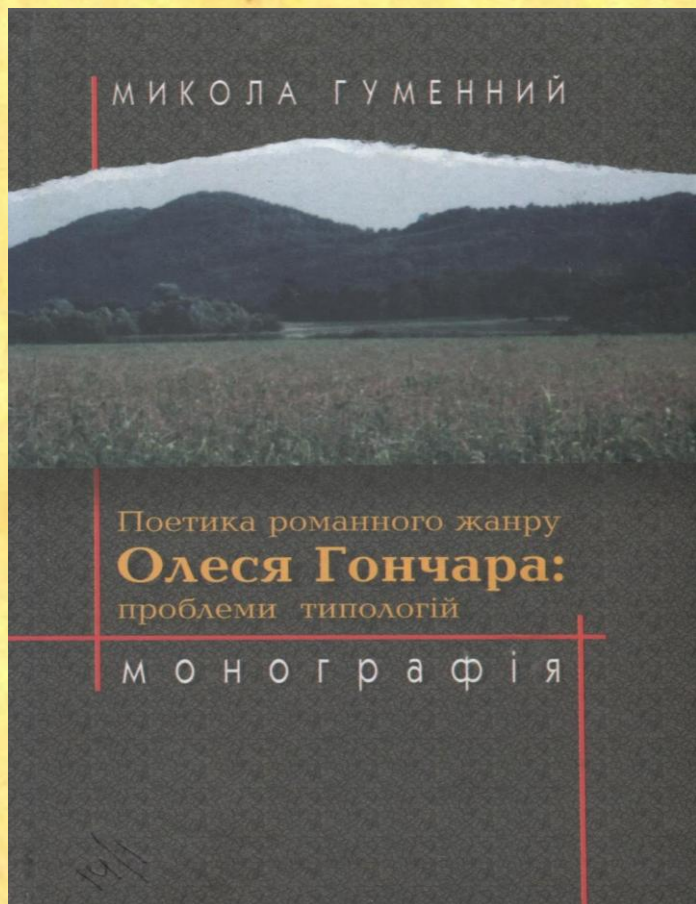
Степаненко, Микола Іванович.

Публіцистична спадщина Олесь Гончара (мовні, навколомовні й деякі інші проблеми) / М. І. Степаненко ; Микола Степаненко. - Полтава : АСМІ, 2008. - 396с. : іл.

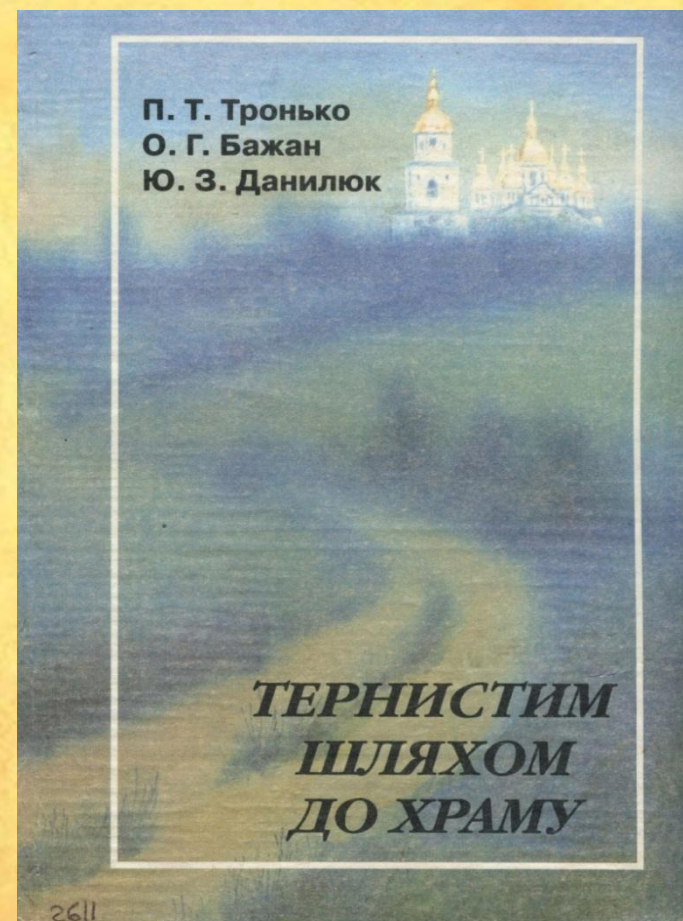
Галич, Артем Олександрович.

Щоденники Олесь Гончара в парадигмі соціальних комунікацій і літературознавства / А. О. Галич, В. М. Галич, О. А. Галич ; А.О. Галич, В.М. Галич, О.А. Галич. - Луганськ : Рєзніков В.С., 2013. - 87, [1] с. - На обкл. також зазнач.: Учебная книга. Луганск. - Бібліогр. наприкінці розд.

Гуменний, Микола Хомич.

Поетика романного жанру Олеся Гончара:
проблеми типологій : Монографія / М.
Гуменний ; Микола Гуменний. - Київ : Акцент,
2005. - 240с.

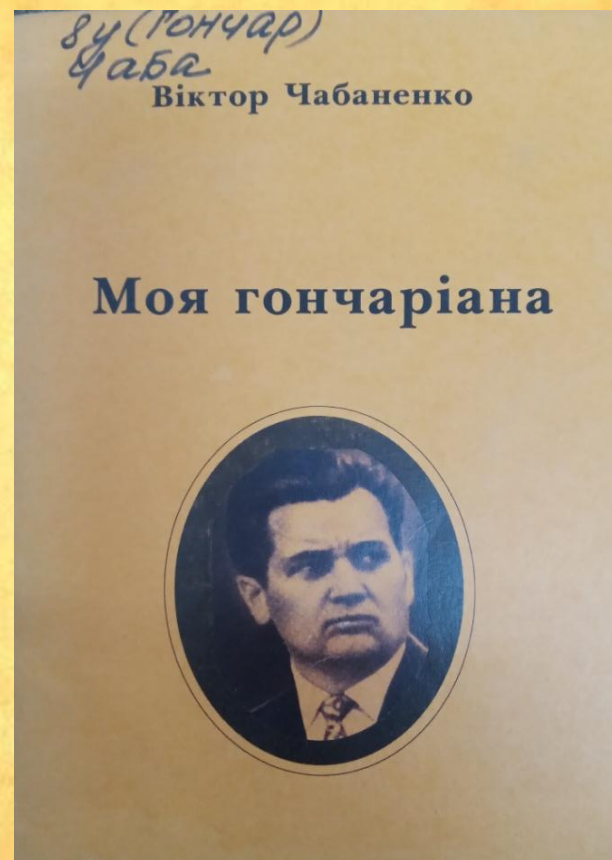

Тернистим шляхом до храму: Олесь Гончар в
суспільно-політичному житті України 60-80-і рр. ХХ ст.
: Збірник документів та матеріалів / Упор.: Тронько
П.Т., Бажан О.Г., Данилюк Ю.З.; Ін-т історії України
НАНУ та ін.; Наук. ред. Дзюба І. - Київ : Рідний край,
1999. - 304с. - На обкл. авт.: П.Т. Тронько, О.Г. Бажан,
Ю.З. Данилюк.

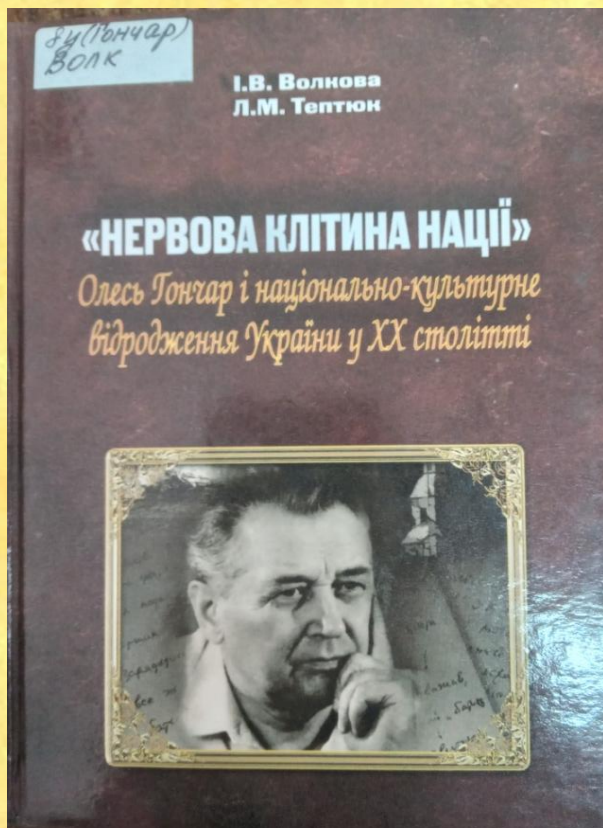
Степаненко, Микола Іванович.

Духовний посил Олесея Гончара : (за матеріалами "Щоденників" письменника) / М. І. Степаненко ; Микола Степаненко. - Полтава : [Б.в.], 2009. - 60 с.

Чабаненко, Віктор Антонович.

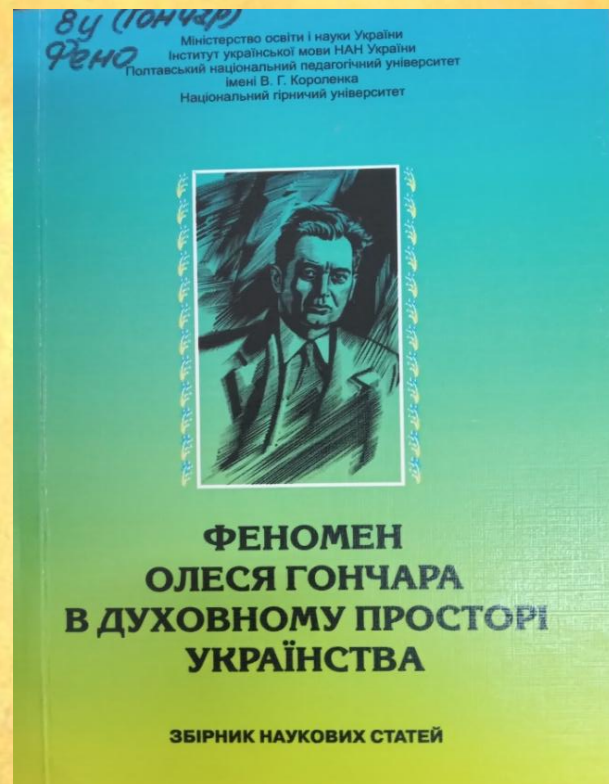
Моя гончаріана : [зб. наук. ст. та матеріали, присвяч. О. Гончару] / В. А. Чабаненко ; Віктор Чабаненко ; М-во освіти і науки України, Запорізь. нац. ун-т, Каф. заг. і слов"ян. мовознав., Наук. лаб. українознав. студій. - Запоріжжя : В. Чабаненко, 2007. - 82 с., [1] арк. портр. : іл., портр. - На авантит. екслібрис Дмитра Міщенка. - Бібліогр. в прим. в кінці матеріалів.

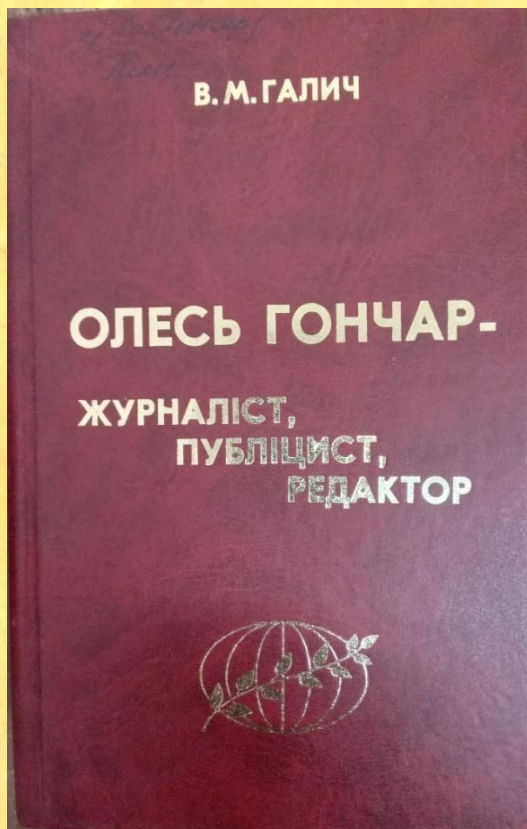

Волкова, Інна Валентинівна.

"Нервова клітина нації". Олесь Гончар і національно-культурне відродження України у XX столітті : монографія / І. В. Волкова, Л. М. Тептюк ; І.В. Волкова, Л.М. Тептюк. - Черnobай : ЧКПП, 2017. - 224 с. - Бібліогр. в підрядк. прим.

Феномен Олеся Гончара в духовному просторі українства : зб. наук. статей / М-во освіти і науки України, Ін-т укр. мови НАН України, Полтав. нац. пед. ун-т ім. В.Г. Короленка, Нац. гірничий ун-т ; [редкол.: Степаненко М.І. (голов. ред.) та ін.]. - Полтава : ПНПУ ім. В.Г. Короленка, 2013. - 347, [1] с. - Бібліогр. наприкінці ст.

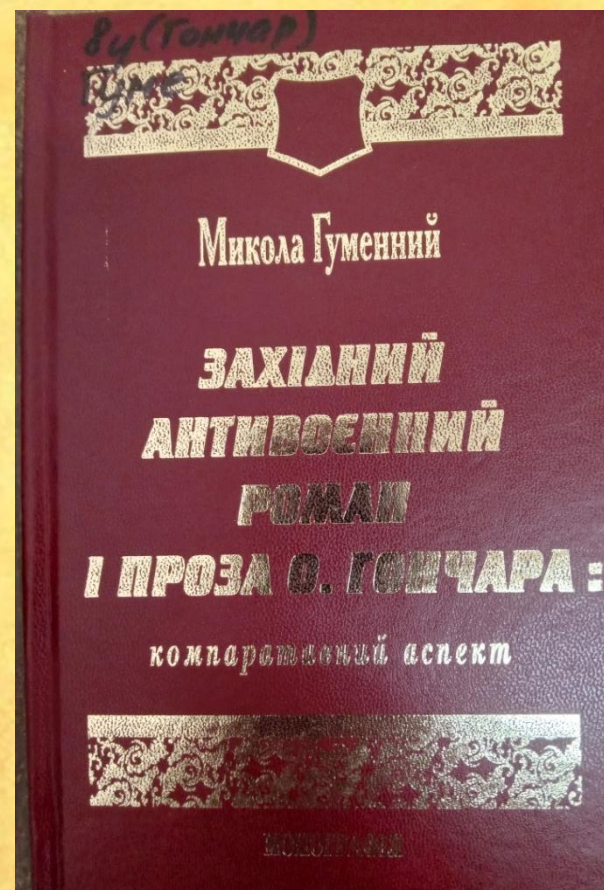

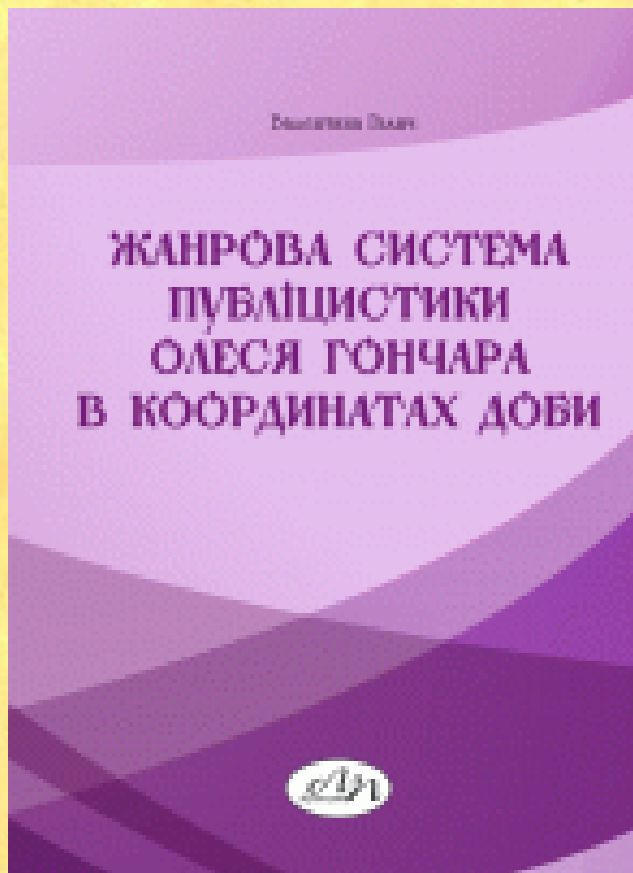
Галич, В. М.

Олесь Гончар - журналіст, публіцист, редактор: еволюція творчої майстерності / В. М. Галич ; МОНУ; КНУТШ; Ін-т журналістики; Луган. нац. пед. ун-т ім. Т. Шевченка. - Київ : Наукова думка, 2004. - 816 с.

Гуменний, Микола Хомич.

Західний антивоєнний роман і проза О. Гончара: компаративний аспект : монографія / М. Х. Гуменний ; Микола Гуменний. - Вид. 2-ге, допов. - Київ : Євшан-зілля, 2012. - 375, [1] с.

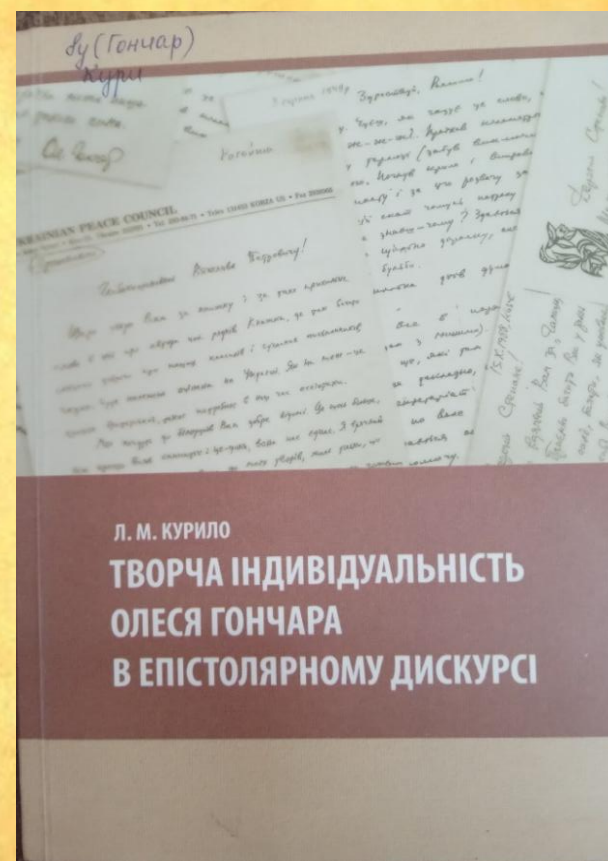

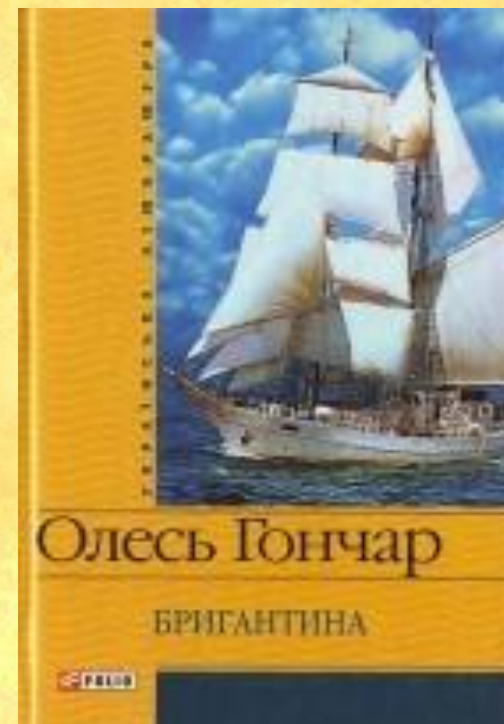
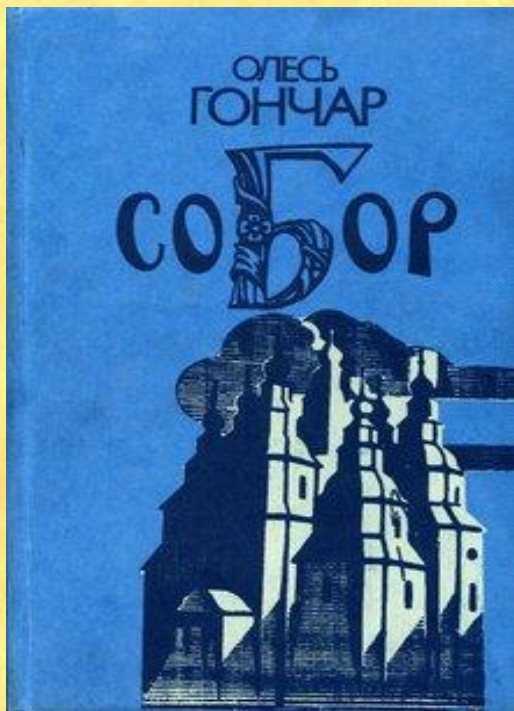
Галич, Валентина Миколаївна.

Жанрова система публіцистики Олесея Гончара в координатах доби : монографія / В. М. Галич ; Валентина Галич ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. - 275, [1] с. : іл., табл. - Бібліогр.: с. 248-264.

Курило, Людмила Миколаївна.

Творча індивідуальність Олесея Гончара в епістолярному дискурсі : монографія / Л. М. Курило ; Л.М. Курило; МОНУ; Луганський нац. пед. ун-т ім. Т. Шевченка. - Луганськ : Альма-матер, 2007. - 200 с.

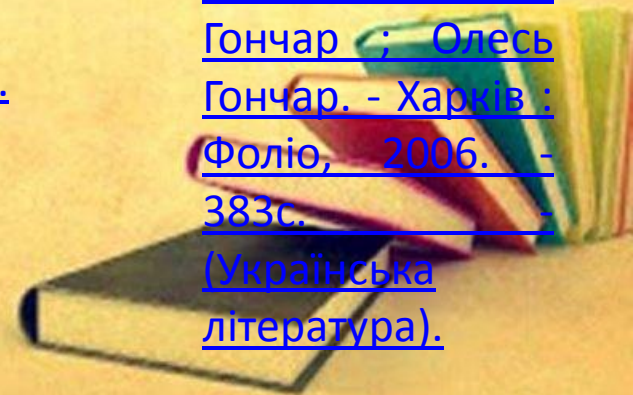
Гончар, Олесь
Терентійович.

Собор : Роман / О. Т.
Гончар. - Київ : Дніпро,
1989. - 269с.

Гончар, О.
Тронка : роман в новелах
/ О. Гончар ; Олесь Гончар. -
Харків : Фоліо, 2007. - 256с.
- (Українська література). -
Шифр. дубл. 8ут Гонч. (доп.
карт. ст.). - Олесь.

Гончар, Олесь.
Бригантина : Повісті,
оповідання / О.
Гончар ; Олесь
Гончар. - Харків :
Фоліо, 2006. -
383с.
(Українська
література).

Твори Гончара перекладали на 67 мов, а Біографічний центр у Кембриджі (Велика Британія) визнав Гончара "Всесвітнім інтелектуалом 1992–1993 років".

Дякуємо за увагу

Виставку підготувала
бібліотекар 2-ї кат.
відділу обслуговування
науковою літературою
Наукової бібліотеки
ім.М.Максимовича КНУ
ім. Тараса Шевченка
Галицька Н.М.

